De omgang met ouders die hun kind hebben verloren kan ook in 2026 veel persoonlijker en liefdevoller. Dat vinden uitvaartverzorgster Amy Arts, afscheidsfotografe Daphne Kleine en Desirée van Nieuwenhoven, begeleider baby- en kindverlies. Daarom lanceren ze Sterrenstof: een concept gericht op de zorg rond het verlies van baby's en kinderen.

'Sterrenstof' brengt zorg, rouw en herinnering samen

SUSANNE KOETSIER-JANSEN

In Nederland overlijden er elke dag ten minste drie kinderen in de laatste vier maanden van de zwangerschap. Miskramen of zwangerschapsverlies in een eerder stadium komen nog veel vaker voor.

„Een kindje verliezen is een van de ergste dingen dat je kan overkomen. Zelfs als het nog maar heel kort in je buik zit. Op het moment dat je kindje geboren wordt, word je in eerste instantie gewoon ouders. De liefde is er, die is er altijd. De ontmoeting van een stilgeboren kindje brengt alle emoties samen: liefde, verdriet, ontlading. Het is zo puur", vertelt afscheidsfotografe Daphne Kleine uit Meppel. Zij fotografeert bij geboortes van baby's die in de buik zijn overleden – in de week voor het afscheid - en bij uitvaarten van kinderen. „Dat zijn zulke bijzondere, intense momenten. Na afloop zit ik vaak keihard te janken in de auto."

De drie vrouwen hebben alle drie van heel dicht bij verlies meegemaakt en daardoor ervaringsdeskundigen als het gaat om rouwen. Maar ze zijn helaas ook ervaringsdeskundigen als het gaat om het onbegrip, de onwenselijke opmerkingen en soms zelfs professionele missers die rond het sterven van een kind zweven.

WEER RUIMTE

Het onbegrip en gebrek aan kennis en ervaring van zowel de omgeving als van professionele zorgverleners leidden Amy, Daphne en Desirée naar hun huidige werk. „We kenden elkaar vanuit ons werk en schakelden vaak de ander in waar nodig", vertelt Daphne. „Vaak komen ouders eerst bij Amy terecht. Willen ze de laatste momenten van hun kindje laten vastleggen, dan vraagt Amy mij", zegt Daphne. „En waar nodig, en dat is bijna altijd nodig want het verlies van een kindje is niet niks, dan schakel ik de hulp van Desirée in. Bij haar ontdekken ouders dat er

Sterrenstof heeft ook aandacht voor broertjes en zusjes van een overleden kindje. DAF

Amy, Daphne en Desiree hebben elk hun eigen ervaringen met overlijden en rouw. DAF

weer ruimte komt. Voor hun kindje én voor het leven", vult Amy aan.

Uitvaartverzorgster Amy weet waarover ze praat. Wanneer ze in 2020 zwanger raakt van een eeneiige tweeling, ziet ze tijdens de twintig weken-echo eerst twee hartjes kloppen. Nog tijdens de echo stopt een hartje met kloppen. „De verloskundige haalde een collega op. Dan weet je eigenlijk al dat er iets niet goed is, maar je houdt toch hoop. Helaas verteldden ze me toen het slechte nieuws. Op dat moment was het vooral: doorgaan en focussen op het andere kindje."

Een paar weken later voelt Amy haar andere kindje echter ook niet meer. Ook hij blijkt niet meer te leven. „Ik was in shock. Het nieuws werd me medegedeeld en ze wilden het meteen halen. Ik lag alleen in de verloskamer, het was corona. Mijn man en twee jonge kinderen zaten buiten in de auto. Er was niemand die even een bemoedigend woordje zei. Ik ben gewoon weggegaan."

EENZAAM

De volgende dag moet ze bevallen van haar overleden jongetjes. „Ik heb het helemaal alleen gedaan. Ze legden me aan een infuus en lieten me daarna alleen, ik heb me nog nooit zo eenzaam gevoeld. Na de geboorte kreeg ik mijn zoontje mee. Dat is het moment dat er een verpleegkundige me een knuffel gaf. Dat mocht eigenlijk niet, maar ik heb er zoveel aan gehad. Eindelijk een beetje menselijkheid."

Twee jaar later is Amy opnieuw zwanger van een tweeling. Dat gaat goed, tot ze kort na de geboorte van Keave en Keaden wakker wordt en ontdekt dat er iets niet goed is met Keave. „Je probeert het nog wat weg te wuiven. O, hij slaapt vast heel diep. Maar onbewust weet je het al." Een bovenbuurman, die arts is, probeert de baby nog te reanimeren, maar vergeefs.

EEN BEETJE GEEL

Wat later in het mortuarium ontdekt de arts dat Keaden een beetje geel begint te worden. „We zijn meteen naar de eerste hulp gereden en daar stopte het hartje van Keaden met kloppen. Dat was niet te bevatten. Ze hebben hem meteen gereanimeerd en het lukte om hem in leven te houden. Het bleek achteraf

Een vader neemt afscheid van zijn kindje. DAF

om het RS-virus te gaan."

Een spannende tijd volgt, waarin het zeer de vraag is of Keaden overleeft en het gezin zelfs een keer wordt gevraagd om afscheid te nemen. Maar wonderwel knapt hun zoontje op.

UITVAARTVERZORGSTER

Wanneer Amy later een verhaal leest over een uitvaartverzorgster, begint het te kriebelen. „Maar ik zag dat niet zitten met kleine kinderen, dus ik legde het boek weg. Toch bleef het hangen. Mijn man zei: dit moet je gewoon doen."

Ze begint Eenvlinderuitvaart. „Inmiddels werken er zes mensen bij mij. We bieden ook opleidingen aan, gespecialiseerd in baby- en kinderuitvaarten. Elk afscheid raakt, elk verhaal is pittig. Maar ze mogen verteld worden. Na elke uitvaart neem ik zelf nog even afscheid bij het bedje. Daarna bel ik mijn man om mijn verhaal te doen, hij is echt goud waard."

'IK HEB 3 KINDEREN. PUNT'

Ook Desirée, begeleider baby- en kinderverlies, krijgt te maken met een miskraam. „Mijn eerste kindje verloor ik in het eerste trimester van de zwangerschap. Ik wist niet wat het geslacht was, maar intuïtief voel ik dat het een meisje was. Jasmijn, noem ik haar nu. In die tijd niet hoor, toen heb ik er weinig aandacht aan besteed. Misschien ook wel omdat ik snel opnieuw zwanger was van mijn zoontje Tom", vertelt ze.

De zwangerschap verloopt goed. Totdat ze – wanneer ze ruim 23 weken zwanger is – een ernstige vorm van zwangerschapsvergiftiging krijgt. „Mijn leven hing aan een zijden draadje. Ik heb het overleefd, mijn zoontje helaas niet. Dan moet je ineens bevallen van een kindje dat niet meer leeft. Ik voelde meteen zoveel liefde, maar ook zoveel verdriet. Ik raakte in een flinke depressie. Ik ging in therapie, maar dat hielp niets. Daarna ga je maar door, want ja, zo hoort dat..."

Bij de volgende zwangerschap ontstaan dezelfde symptomen, waarna ze de zware keuze maakt om de zwangerschap af te breken. Met 25 weken en een dag wordt haar zoontje Tim geboren. Net als zijn broer is hij helemaal compleet, maar hij leeft niet meer. „Dat is zo'n raar moment. De liefde voor je kinderen is er meteen en er is ook rouw. Het is heel dubbel.'"

Pas in 2019 krijgt Desirée echt de klap. „Ik woonde voor het eerst alleen en ik zat daar in dat huis met mijn eigen gedachten. Toen brak ik. Niet zoals die depressie van eerder, dit was echt puur verdriet dat eruit kwam. Ik heb heel veel gehuild, maar ook veel gepraat en zelfs gelachen. Verdriet is iets geks, het gaat alle kanten op."

Ze besluit dan ook haar dochter Jasmijn een naam te geven. „Ik ben gewoon mama van drie kinderen. Punt. Dat is gewoon hoe het is, vandaar die punt", aldus Desirée. „Ik heb vanaf dat moment besloten dat ik mijn leven voluit ga leven, vanuit de liefde voor mijn kinderen. En dat doe ik ook echt. Ik heb een boek geschreven, om mijn eigen gevoelens te uiten en andere vrouwen te helpen. Ik heb zelf zo vaak deskundige hulp en begrip gemist, dat ik anderen wil geven wat ik in die tijd zo nodig had."

> ELK AFSCHEID RAAKT, ELK VERHAAL IS PITTIG. MAAR ZE MOGEN VERTELD WORDEN

Sindsdien begeleidt ze ouders bij het verlies van zwangerschappen, baby's of jonge kinderen. „Bij de klassieke therapieën word je vaak gevraagd te vertellen over wat er is gebeurd. Maar dat verhaal ken je zelf het beste.

Bij mij beginnen we bij het heden. Wil je je verhaal delen, dan mag dat natuurlijk. Maar we kijken vooral naar waar je nu staat. Ik zie zoveel opgekropt verdriet. Sommige vrouwen hebben het nodig om met lotgenoten te praten. Anderen leren leven met hun verlies door bepaalde patronen te doorbreken. Sporten kan bijvoorbeeld al helpen. Er wordt gehuild, maar ook gelachen. Het hoeft niet altijd heel zwaar te zijn."

'LIEFDE EN ROUW KOMEN SAMEN'

Fotograaf Daphne komt dankzij het overlijden van haar toenmalige partner in aanraking met afscheid en rouw. De longziekte COPD wordt hem fataal. Met haar puberzoon en kleuter aan haar zijde beleeft ze het afscheid van begin tot het eind. „We hebben alles eerlijk besproken. Op het moment dat hij had besloten dat hij zo niet langer door kon, vertelde ik mijn zoontje dat papa naar de sterren zou gaan. Hij vroeg of papa dan bij de zon mocht zijn, want dan kon hij hem overdag ook zien. Tranen met tuiten, natuurlijk."

Na de euthanasie stelde een vriendin voor om foto's te maken tijdens de uitvaart. „Dat is achteraf gezien de beste beslissing ooit geweest. We pakken de foto's er nog regelmatig bij, vooral onze jongste zoon."

Vanaf dat moment weet Daphne dat ze afscheidsfotografe wil worden. „Je weet hoe belangrijk zulke momenten zijn voor de ouders. Dat wil je goed doen. Perfect zelfs. Mijn eerste uitvaart was van een kind. Dat vond ik superheftig, maar zo ongelooflijk mooi om te doen. Die pure rouw, de herinneringen vastleggen: dit wilde ik altijd doen", zegt Daphne.

Inmiddels staat ze bekend als 'de fotograaf met het rode haar' en heeft ze al heel wat uitvaarten – maar ook stilgeboren kindjes – gefotografeerd. „Hoewel het kindje niet meer leeft, ontmoeten de ouders toch voor het eerst hun kindje. Liefde en rouw komen samen."

STERRENSTOF

Op een gegeven ontstaat bij Daphne het idee voor een samenwerking met Desirée en Amy. Dat idee krijgt afgelopen voorjaar vaste vorm. Binnen een paar weken is Sterrenstof klaar voor lancering. „Het is gewoon een goed idee. We ontlasten mensen compleet in de ergste tijd van hun leven", legt Amy uit.

Zelf regelt zij de uitvaart van a tot z. „Bijna alles kan, we maken het zo persoonlijk mogelijk. En dat kan overal: thuis, in een kerk, buiten of in een uitvaartcentrum. Wat de ouders graag willen, dat regelen we. De kistjes kunnen vervoerd worden in mijn bus, die ik helemaal omtover in een thema dat past bij het kindje. Ik had laatst een feeënthema, bijvoorbeeld."

Behalve de uitvaart zorgt ze ook voor het rouwende gezin. „Ik kook, maak schoon, neem eventuele broertjes of zusjes onder mijn hoede en ga na afloop nog eens terug om te kijken hoe het met ze gaat. Ik kijk of er eventueel relatietherapie nodig is, hulp voor broertjes en zusjes – want reken maar dat zij last gaan krijgen van gedragsveranderingen en wat al niet meer."

Waar Amy het afscheid regelt en Daphne de herinneringen vastlegt, staat Desirée de ouders in de tijd daarna bij. „Na de uitvaart gaat iedereen weer naar huis. De kaartjes stoppen, de omgeving gaat door. Voor ouders begint het dan pas", vertelt ze. „Daar loop ik met ze mee, zo lang als nodig is. Niet om hun kindje los te laten, maar om het anders vast te houden. De focus ligt op het ouderschap, want je blijft altijd de papa of mama van je kind."